

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr.Rózsa Attila ügyvéd által képviselt felperesnek a dr.Kiss Tibor Zoltán ügyvéd és a dr.Szentimrey Mária ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Fővárosi Bíróságnál 6.P.28.427/2004. szám alatt folyamatban volt és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.21.762/2006/10. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről 47. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2008. évi május hó 7. napján megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott, a nem vagyoni kártérítésről szóló rendelkezését hatályon kívül helyezi és ebben a részében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A gondozási díjról szóló rendelkezését részben megváltoztatja és az 1994. december 10-től 1995. december 31-ig járó összeget havi 6.000 (Hatezer) forintra, az 1996. január 1-től 1998. december 31-ig járó összeget havi 7.000 (Hétezer) forintra, az 1999. január 1-től 2001. december 31-ig járó összeget havi 8.000 (Nyolcezer) forintra, a 2002. január 1-től 2004. december 31-ig járó összeget havi 9.000 (Kilencezer) forintra, míg a 2005. január 1-től folyamatosan fizetendő járadék összegét havi 10.000 (Tízezer) forintra felemeli. A 2007. szeptember 30-ig lejárt, összesen 1.270.000 (Egymillió-kettőszázhetvenezer) forintot és ennek 2001. április 1-től járó törvényes mértékű késedelmi kamatát az alperes 15 napon belül köteles megfizetni a felperes részére.

A perköltségről szóló rendelkezést úgy változtatja meg, hogy a felperes által az alperesnek fizetendő perköltség összegét 100.000 (Egyszázezer) forintra mérsékli, míg a felperes fellebbezési eljárási költség fizetéséről szóló rendelkezését hatályon kívül helyezi, és úgy rendelkezik, hogy a fellebbezési eljárás költségeit a felek maguk viselik.

Egyebekben a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A felperest képviselő pártfogó ügyvéd díját és költségeit a felülvizsgálati eljárásban 40.000 (Negyvenezer) forintban állapítja meg, amelyet a felülvizsgálati illetékkel együtt az állam visel. Egyebekben a felülvizsgálati eljárás költségeit a felek maguk viselik.

I n d o k o l á s

A felperest 1991. szeptemberében fekélyes vastagbélgyulladás miatt kezelték a Kórházban, majd 1994. augusztus 10-én ismét hasonló tünetekkel vették fel. A pszichés problémáit is kezelték, de az adott gyógyszerek mellékhatásaként izommerevség, nyálfolyás, kényszertartás, és nyelési nehézségek jelentkeztek, ezért a problémáinak kezelésére 1994. szeptember 6-án átszállították a Kórház P. Osztályára. Innen szeptember 12-én súlyos állapotban szállították vissza a Kórházba, ahol október 10-én életveszély elhárítása érdekében műtétet végeztek, amelynek során a teljes vastagbélét a végbéllel együtt kiirtották, és a vékonybélét a hasfalára véglegesen kivezették.

A felperes keresetében az egészségkárosodására hivatkozással 20.000.000 forint nem vagyoni kártérítést, 1994. szeptember 1-től keresetveszteséget pótló járadékot és havi 10.000 forint ápolási díjat követelt évente emelkedő összegben az utóbb egyesített Kórház alperesektől. Az volt az álláspontja, hogy az akkor még két kórház orvosai jogellenesen jártak el, amikor hagyták, hogy az alapbetegsége - a vastagbélgyulladás - rosszabbodjon, elsúlyosbodjon, jogellenes volt és hibásan történt 1994. szeptember 10-én a teljes vastagbél és végbél kiirtásával járó műtét is és emiatt kellett végül a vékonybél kivezetését megoldani. Az ezt megelőző pszichiátriai kezelése és maga a műtét is indokolatlan volt és az akarata ellen történt, a hibásan elvégzett műtét következtében később kialakult szövődmények miatt további műtétet kellett elvégezni.

Az elsőfokú bíróság a 2004. márciusában hozott keresetet elutasító ítéletét a Fővárosi Ítéltábla a 2004. május 26-án jogerőre emelkedett 7.Pf.20.529/2004/2. számú közbenső ítéletével megváltoztatta és megállapította mindkét kórház egyetemleges kártérítő felelősségét a felperes vastagbélgyulladásának az 1994. augusztus 10-én kezdődött kórházi kezelése időtartama alatt bekövetkezett rosszabbodása miatt szükségessé vált - 1994. október 10-én elvégzett - műtét következtében a felperest ért károkért. A másodfokú bíróságnak az volt az álláspontja, hogy a Kórház az alapbetegségéből még meg nem gyógyított felperest - a gyógyszerek mellékhatásainak kezelése végett - úgy helyezte át a Kórház P. Osztályára, hogy az általa alkalmazott terápiát feltüntette, de nem jelezte a további belgyógyászati kezelés szükségességét. A Kórházban pedig a felperes ismert belgyógyászati megbetegedése ellenére két napon át semmiféle belgyógyászati kezelésben nem részesült. Az ottani kezelés ideje alatt az alapbetegsége jelentősen rosszabbodott, magas láza lett, véressé vált a széklete, emiatt belgyógyászati konzíliumot tartottak és annak eredményeként szeptember 12-én visszaszállították a Kórházba, ahol utóbb a bélcsonkolással járó életmentő műtétet elvégezték. A másodfokú

bíróság megítélése szerint mindkét kórház orvosai gondatlanul jártak el, mert a felperes mindkét betegségének megfelelő kezelését folyamatosan - kölcsönösen együttműködve - kellett volna biztosítani. Ez elmaradt, ezért a kártérítési felelősség alól nem mentették ki magukat. Mindkét alperes magatartása közrehatott a káros eredményhez vezető okfolyamatban, közös károkozónak minősülnek, a Ptk. 344. §-ának (1) bekezdése alapján egyetemlegesen felelősek a felperes karáért.

A kár összegére folyt eljárásban az elsőfokú bíróság 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és 1994. október 10-től járó kamata, 10.000 forint ápolási költség és 1994. december 11-től járó kamata, 1994. szeptember 1-től 2006. október 31-ig terjedő időre eső 6.671.006 forint keresetveszteség és 2006. november 1-től havi 56.939 forint keresetveszteséget pótló járadék egyetemleges megfizetésére kötelezte az alpereseket. Az ezt meghaladó keresetet elutasította.

A másodfokú bíróság fellebbezett részében megváltoztatta az elsőfokú ítéletet és a nem vagyoni kártérítés összegét 700.000 forintra leszállította. Kötelezte viszont az egykori alperesek egyesítése folytán létrejött most már egyetlen alperest gondozási költség címén 1994. december 10-től változó összegű, 2005. január 1-től pedig folyamatosan havi 5.000 forint járadék megfizetésére azzal, hogy a 2007. szeptember 30-ig lejárt összeget kamataival együtt 15 nap alatt egyösszegben fizesse meg. Elutasította a felperes keresetpótló járadék iránti követelését és megváltoztatta a felperes által fizetendő perköltség összegét is.

A másodfokú bíróságnak az volt az álláspontja, hogy a felperes műtét utáni állapotát nem az egészséges emberéhez, hanem a Kórházba 1994. szeptember 6-án történt átszállításakor észlelhető státuszhoz kellett viszonyítani. E körben kiemelte, hogy a felperes a vastagbélfekélye miatt már 1994. nyarán is rokkantnak volt véleményezhető, a rokkantnyugdíját is 1994. június 1-től kezdődően állapították meg, az ekkori pszichés állapotának feltárására pedig - elzárkózása folytán - nem volt lehetőség, és nem adott felmentést a háziorvosának sem az orvosi titoktartás alól. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az állapotrosszabbodás mértékéhez igazodóan eltúlzottnak tartotta az elsőfokú bíróság által megítélt 3.000.000 forintot, és annak összegét 700.000 forintra leszállította.

Az ápolás-gondozás címén előterjesztett igényrel kapcsolatban elfogadta az elsőfokú bíróság álláspontját abban, hogy a felperes ápolásra csak a műtét után két hónapon át szorult rá, és emiatt havi 5.000 forint megtérítésére tarthatott igényt, de a bizonyítás anyagának kiegészítése és a szakértő meghallgatása alapján úgy látta, hogy a sztoma alaplap cseréjéhez segítségre szorul és e címen ítélte meg járadékot.

A felperes keresetveszteség iránti igényét azonban elutasította, mert megállapította, hogy a műtétet megelőzően már öt éven át nem dolgozott, az angol nyelvtanári átképzésre pedig azért nem hivatkozhat, mert a hasonló helyzetbe került orosz nyelvtanárok többnyire munka mellett, rövid idő alatt befejezték az átképző tanfolyamot. Ebből következtethető, hogy a felperest már a kialakult természetes okú megbetegedése akadályozta a munkavégzésben, és a felajánlott munkára sem a műtétje miatt nem jelentkezett. A keresetvesztesége nem az alperes magatartásával áll okozati összefüggésben, ezért keresetpótló járadékra nem tarthat igényt.

A jogerős ítélet megváltoztatása iránt a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. Sérelmezte a nem vagyoni kártérítés összegének leszállítását, az ápolási (gondozási) díj két hónapon túli elutasítását, a gondozási díj összegének csekély voltát, és a keresetveszteség iránti igényének elutasítását. Álláspontja szerint a kórházba kerülésekor - 1994. augusztus 10-én - az egészségi állapota ismert volt, a felvételekor kielégítő általános állapotban volt, műtétre nem volt szükség és gyógyszeres terápia alkalmazása miatt vették fel. Úgy, mint a korábbi esetekben, most is néhány hét alatt tünetmentessé válhatott volna, ha az alperes károkozó magatartása nem jön közbe. Miután a jogerős közbenső ítélet szerint a kórházba kerülésének időpontjától áll fenn az alperes kártérítési felelőssége, ezért közömbös a Kórházba való átszállításának időpontja, így arra tévesen hivatkozott a másodfokú bíróság. Álláspontja szerint a nem vagyoni kárának 5.000.000 forint, de legalább az elsőfokú ítélet szerinti mértékre való felemelése indokolt. Megítélése szerint ápolásra nem csak a műtétet követő két hónapig, hanem később is rászorult, és a másodfokú bíróság által megítélt összeg lényegében ugyanazt a tevékenységet fedi, csak alacsonyabb összegben. Kérte annak a felemelését. A keresetveszteség iránti követelésének elutasítása körében arra hivatkozott, hogy az egészségi állapotában lényeges különbség volt a kórházba kerülése és az onnan való kikerülésének időpontja között. A tanári munkáját már nem tudja ellátni, holott, ha az orvosi hiba nem következik be, lehetősége lett volna a műtét utáni időben ilyen állás betöltésére. E körben kiemelte, hogy a másodfokú bíróság tévesen hagyta figyelmen kívül azt a tényt, hogy nem csak 1994-ben, hanem 1995. februárjában is megkereste őt a Szociális Foglalkoztató Iroda, hogy ha felgyógyul, akkor munkára jelentkezzen, tehát állása lett volna.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (2) bekezdése értelmében csak a felülvizsgálattal támadott részében, és a Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján abban a körben vizsgálta,

hogya a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem részben alapos.

A jogerős közbenső ítélet eldöntötte azt a kérdést, hogy az alperes kártérítési felelőssége a felperesnek az 1994. augusztus 10-én kezdődött kórházi kezelése alatt bekövetkezett állapotrosszabbodása miatt elvégzett műtét következtében keletkezett vagyoni és nem vagyoni károkért áll fenn, így a közbenső ítélet anyagi jogereje folytán a felperest ért károk mértékéről kellett dönten.

A nem vagyoni kárpótlás körében alapvető jelentőségű, hogy a felperes természetes eredetű megbetegedése az alperes kezelésének időtartama alatt nem hogy javult, hanem oly mértékben rosszabbodott, hogy az emiatt szükségessé vált életmentő műtét a felperes végleges és súlyos egészségromlását okozta. A felperes egészségi állapota a kórházba kerülésekor ismert volt - ellenkezőjét tévesen hiányolja a jogerős ítélet -, mert a felvétele alapján kielégítő általános állapotot rögzítettek, és a további vizsgálatok sem utaltak bármiféle műtét elvégzésének a szükségességére. A gyógyszeres terápia - mint a korábbi kezelésének ideje alatt - ha a teljes gyógyulását nem is, de az állapotának javulását, esetleg tünetmentességet eredményezhetett volna. A felperesnek tehát volt esélye arra, hogy az egészségi állapotában javulás következzen be, ám a kezelési hiba folytán vált az állapota olyan műtétet igénylővé, amely vissza nem fordítható súlyos eredménnyel járt. Alappal hivatkozott a felperes a felülvizsgálati kérelmében arra, hogy lényegesen eltért és a hátrányára változott az egészségi állapota a kórházba kerülése és az onnan való elbocsátása közötti időben. A kártérítés szempontjából ennek van döntő jelentősége, és ehhez képest közömbös, hogy a felperes alapbetegsége egyébként milyen következményekkel járhatott volna, és a hasonló betegségben szenvedő személyek milyen mértékű rokkantság megállapítására számíthatnak. A munkaképesség-csökkenés százalékos mértékének, és a Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság által visszamenőlegesen megállapított megrokkánás időpontjának sincs önmagában döntő jelentősége. A felperes kórházba kerülése előtti, ismert állapotát kellett összevetni a műtét folytán kialakult tényleges állapotával, és ez adja azt a különbséget, amely az életminőségének súlyosan hátrányos megváltozásában kimutatható. A kártérítés mértékének [Ptk. 355. § (4) bek.] megállapításánál ez az irányadó.

A másodfokú bíróság lényegében csak a munkaképesség-csökkenés mértékének tulajdonított jelentőséget, és ítéletének indokaiból következtethetően szinte nincs is különbség a felperes korábbi és a műtétet követő állapota között. Ítéletének indokaiból kitűnően a műtét előtti és utáni helyzet összevetését sem hagyta figyelmen kívül a nem vagyoni kártérítés mértékének meghatározásakor, de a felperes terhére róta a korábbi állapot pontos megismerésének

elmaradását. Az igaz, hogy a felperes pszichés helyzetének megismerésére orvosi szempontból nem volt lehetőség, de a bírói mérlegelés körébe tartozik azoknak a körülményeknek a mérlegelése is, hogy a felperes esetében kialakult állapot, az életének ekkénti viselése, lelkiileg milyen hatással van a mindennapjaira. A másodfokú bíróság - álláspontjából következően - nem értékelte kellően a felperes állapotrosszabbodásában megmutatkozó hátrányokat, és azt az elnehezült helyzetet, amely az életvitelét jellemzi. E hátrányos következmények ellensúlyozására az elsőfokú bíróság által megítélt összeg megfelelő, de annak a felperes által kért összegre való felemelésére nincs alap.

Az ápolással-gondozással kapcsolatos költségek valójában egy külső személy szükséges segítségével merülnek fel. Az elsőfokú bíróság ezt a segítséget csak két hónapra, a másodfokú bíróság azonban - helyesen - az azt követő időre is indokoltnak tartotta. A bizonyítás anyagából következően a felperes a sztoima alaplap cseréjéhez segítségre szorul, s mert ez a terhes feladat két-három naponként felmerül, a jellege folytán indokolatlanul alacsony a másodfokú bíróság által e címen megítélt összeg. A Legfelsőbb Bíróság a járadék összegét - mérlegeléssel - az elvégzendő tevékenységgel arányban álló összegre felemelte, és ehhez képest módosította a lejárt járadék összegét is.

A keresetveszteség címén igényelt, lényegében jövedelempótló járadék [Ptk. 356. § (1) bek.] megítéléséhez a felperes káresemény előtti kereseti-jövedelmi helyzetének vizsgálatából kellett kiindulni. E körben tény, hogy a felperes a meglévő természetes okú megbetegedése ellenére objektíve alkalmas volt munkavégzésre, azonban mintegy öt éve már nem végzett kereső foglalkozást. Ennek oka - még ha nem is az ő hibájából történt - a jogvita eldöntése szempontjából közömbös. Tény, hogy valamilyen okból nem dolgozott, így nem volt olyan keresménye, munkával elért jövedelme, ami a károkozás miatt esett volna ki. Igazolta ugyan, hogy nevelőtanári és gyermekfelügyelői állás megszerzése érdekében megkeresték, tehát munkavégzésre lehetősége lett volna, de azt nem bizonyította, hogy korábban ténylegesen végzett is munkát és abból jövedelme volt. A keresetveszteség iránti igényének megítéléséhez az utóbbi munkalehetőség ténye önmagában nem elegendő, de az sem, hogy korábban munkaképes és tanári állás betöltésére alkalmas volt, ha ennek ellenére nem dolgozott. A keresetveszteség iránti igényét tehát helyesen utasította el a másodfokú bíróság.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése alapján - a perköltségre is kiterjedően - részben megváltoztatta. A pártfogó ügyvéd díját és költségeit a módosított 7/2002. (III.30.) IM rendelet korábban hatályban volt, de az ügyben még alkalmazandó 5. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján megállapította, a díjat az állam viseli és kiutalásáról a pártfogó ügyvédet kirendelő elsőfokú bíróságnak kell gondoskodnia.

Egyebekben a felülvizsgálati eljárás költségeit a Pp. 270. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel a 81. §-ának (1) bekezdése alapján a felek maguk, míg a felülvizsgálati illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel a 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2008. május 7.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Besenyeiné dr. Varga Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró